

PLA ESTRATÈGIC DE PROMOCIÓ ECONÒMICA DE LA VALL DEL GES

**L'estalvi i la inversió a la
Vall del Ges**

L'estalvi i la inversió a la Vall del Ges

Jesús Viñas

Estudi de Camp

Juny 1997
Servei d'Estudis i Empresa
Facultat de Ciències Jurídiques i Econòmiques d'Osona
Universitat de Vic

Carrer Sagrada Família, 7. 08500 Vic
Tel. (93) 886 12 22 Fax (93) 889 10 63

ÍNDIX

1. Introducció	pàg. 2
2. Consideracions macroeconòmiques	pàg. 3
3. Estalvi	pàg. 7
4. Inversió	pàg. 17
Bibliografia	pàg. 19

1. INTRODUCCIÓ

Convé remarcar, abans d'iniciar la lectura d'aquest treball, l'enorme dificultat que un estudi d'aquestes característiques suposa. Té per objectiu aportar diferents conceptes, relacionats amb l'estalvi i la inversió, que ens permetin, si més no, definir algunes de les variables que més incidència tenen sobre aquestes magnituds. A través de l'enumeració d'aquestes variables, esperem poder assenyalar un conjunt d'elements, que ens permetin reflexionar sobre la importància i la relació que aquestes dues magnituds presenten en el conjunt de la Vall del Ges.

Pensem, doncs, que una de les primeres qüestions que convé aclarir, i per tant ho farem en aquesta introducció, és identificar quines són aquestes dificultats i l'impacte que tindran en el nostre objectiu.

Les principals dificultats amb què toparem no són altres que la manca d'informacions i estadístiques referides exclusivament al conjunt de la Vall. L'estudi d'una àrea tan reduïda, com és la Vall del Ges, malauradament gairebé sempre impedeix l'existència d'estadístiques i altres informacions, que en el nostre cas, són imprescindibles per poder determinar la quantia de les magnituds que ens hem proposat estudiar. Tot i que al llarg d'aquest treball ens anirem trobant amb aquesta manca d'informació, sempre hem dirigit el nostre esforç a intentar salvar aquestes dificultats amb l'objectiu de realitzar aproximacions, el més objectives possible, sobre el volum de les magnituds objecte d'estudi.

El segon objectiu del treball és indicar en tot moment el camí a seguir, per a un posterior aprofundiment de la matèria si és que aquest, es considera oportú.

Una vegada aclarit aquest aspecte, el pas següent serà fer referència a un seguit d'implicacions macroeconòmiques de caràcter general, i a partir d'aquestes implicacions entrarem en primer lloc a desenvolupar l'estudi sobre l'estalvi i en segon lloc l'estudi sobre la inversió.

2. CONSIDERACIONS MACROECONÒMIQUES

Tal com ja hem fet referència en la introducció, per iniciar aquest estudi ens és del tot indispensable recordar algunes de les implicacions macroeconòmiques que la teoria econòmica ha desenvolupat sobre l'estalvi i la inversió.

La primera d'aquestes implicacions és que l'estalvi només coincidirà amb la inversió quan estiguem analitzant una economia tancada. Aquest supòsit cada vegada és més difícil de complir, però en qualsevol cas, queda clar que ni es compleix a nivell espanyol ni tampoc a nivell de la Vall del Ges. Per tant l'economia de la Vall com a economia oberta requerirà realitzar un doble estudi: un sobre l'estalvi i un sobre la inversió, ja que les dues magnituds no han de coincidir necessàriament. Convé recordar que, per definició, la diferència entre inversió i estalvi s'anomena dèficit de la balança per compte corrent.

Així doncs, la primera implicació teòrica important és que hem de dur a terme dos estudis per separat i cada un d'ells tindrà unes dificultats i una metodologia diferent. Tal com ja he apuntat, aquesta és una implicació teòrica, ja que a la pràctica, com que no podem disposar de dades reals i objectives sobre cap d'aquestes dues magnituds, seria absurd inventar conclusions de cada magnitud per separat. Tot al contrari, pensem que ateses les enormes dificultats, l'objectiu d'aquest estudi s'hauria de centrar a analitzar la relació que hi ha a la Vall del Ges entre inversió i estalvi, és a dir, determinar si la Vall genera suficients recursos per al seu desenvolupament o, per contra, n'és deficitària.

De totes maneres, l'estructura d'aquest treball se situa en un punt intermedi entre la teoria i la practica, ja que per una banda dedicarem un estudi diferenciat a cada magnitud, tal com diu la teoria, i per l'altra intentarem analitzar la relació que es produeix entre les dues magnituds en l'àmbit de la Vall.

La segona implicació macroeconòmica, és que tant l'estalvi com la inversió d'una determinada àrea geogràfica provenen de la suma de l'estalvi o de la inversió dels tres agents econòmics: famílies, empreses i sector públic.

De fet, però, hi ha la possibilitat d'estudiar l'estalvi d'aquests tres agents per separat, o bé d'estudiar-lo integrant el sector privat amb el sector públic. El camí que hem escollit és el primer, no obstant això, més endavant tornarem a fer referència sobre aquest aspecte.

Per tant, per fer un estudi acurat de l'estalvi de la Vall del Ges hauríem de sumar l'estalvi que generen les famílies de la Vall, amb l'estalvi que generen les empreses de la Vall i afegir-hi finalment l'estalvi que generen les administracions públiques de la Vall. Exactament el mateix procediment que hauríem de seguir per analitzar la inversió de la Vall.

Aquest mateix procediment és el que du a terme l'Institut Nacional d'Estadística a nivell estatal per tal d'elaborar els comptes de la comptabilitat nacional d'Espanya. Així, podem trobar perfectament desglossats l'estalvi corresponent a les famílies espanyoles, el corresponent a les empreses espanyoles i per últim el de totes les administracions públiques i fins i tot expressar aquestes dades en termes de Producte Interior Brut (PIB)

o de Renda Nacional Bruta Disponible (RNBD). Evidentment, però, no hi ha cap organisme que faci el mateix a nivell de la Vall del Ges i per tant ens veiem obligats a treballar amb aproximacions.

La primera aproximació partirà precisament de les dades obtingudes per la comptabilitat nacional. Pensem que l'estructura que presenten aquests tres agents en l'àmbit estatal, no ha de ser gaire diferent de la que puguin presentar a la Vall del Ges.

Abans d'entrar en aquests tres agents, analitzarem primer la RNBD i l'Estalvi Nacional Brut per el conjunt de l'Estat durant els últims 7 anys, a partir del quadre 1.

Quadre 1. RNBD i Estalvi Nacional Brut a Espanya els anys 1990-1996, en milions de pessetes corrents

ANY	PIB pm	Rendes externes	T. netes corrents de l'exterior (1)	RNBD	Consum nacional	Estalvi Nacional Brut	Préstec net exterior	FIBC (3)	T capital netes resta del món (2)
1990	50.145.195	-451.762	292.283	49.985.716	39.118.006	10.867.710	1.714.384	12.722.712	140.618
1991	54.927.320	-554.057	311.621	54.684.884	43.150.644	11.634.240	1.665.640	13.504.547	314.667
1992	59.104.986	-708.359	231.626	58.628.253	47.370.253	11.258.000	1.758.125	13.377.658	361.533
1993	60.934.281	-526.332	266.926	60.674.875	49.175.776	11.499.099	234.086	12.098.049	364.864
1994	64.698.812	-1.181.986	213.444	63.730.270	51.637.531	12.092.739	528.276	12.956.472	335.457
1995	69.778.856	-608.055	614.328	69.785.129	54.814.142	14.970.987	-1.037.321	14.700.949	767.283
1996	74.155.000	-720.000	428.000	73.863.000	57.730.200	16.132.800	-1.274.800	15.708.000	850.000

(1) Transferències netes corrents de l'exterior.

(2) Transferències de capital netes de la resta del món.

(3) Formació interior bruta de capital.

Font: ALCAIDE, J. "El ahorro en España y su evolución", a: *Papeles de Economía*, 70/1997, pàg. 37.

La RNBD s'obté de sumar el PIB a preus de mercat, amb les rendes i les transferències netes de l'exterior. Aquesta RNBD a la vegada es descompon en consum i estalvi. Finalment, la suma de l'estalvi, amb el saldo dels préstecs exteriors i el saldo de les transferències de capital netes de la resta del món ens proporciona la formació interior bruta de capital (FIBC) o inversió.

Si disposéssim de les mateixes dades en l'àmbit de la Vall del Ges, observariem que les rendes i transferències externes tindrien un pes molt més important, que en el conjunt de l'estat. Això és degut al fet que el percentatge d'habitants que obtenen la renda dins de l'àrea d'estudi és molt més elevat com més gran és aquesta àrea. De la mateixa manera, podríem trobar importants diferències en els préstecs exteriors i en les transferències de capital netes a la resta del món. Evidentment, si analitzem l'Estat espanyol, ens trobem que la resta del món és una àrea molt gran, però si estudiem la Vall del Ges, la resta del món corresponent ho és encara molt més i, per tant, el nivell d'intercanvi entre la Vall del Ges i la resta del món ha de ser per força molt important.

Per complementar la informació del Quadre 1, podem veure quins percentatges representen l'estalvi i la inversió respecte al PIB i respecte a la RNBD per als mateixos períodes. Ho trobarem recollit en el quadre 2.

Quadre 2. Quotes d'estalvi i inversió

ANY	EN TERMES DE PIB		EN TERMES DE RNBD	
	Estalvi Nacional Brut	Formació bruta de capital	Estalvi Nacional Brut	Formació bruta de capital
1990	21,67	25,37	21,74	25,45
1991	21,00	24,59	21,09	24,70
1992	19,05	22,63	19,20	22,82
1993	18,87	19,85	18,95	19,94
1994	18,69	20,03	18,97	20,33
1995	21,45	21,07	21,45	21,07
1996	21,76	21,18	21,84	21,27

Font: ALCAIDE, J. "El ahorro en España y su evolución", a: *Papeles de Economía*, 70/1997, pàg. 38.

Com es pot observar, els percentatges d'estalvi i inversió són sempre molt similars, tot i que en alguns anys els saldos dels préstecs i les transferències amb la resta del món han provocat diferències de gairebé 4 punts.

Després de veure en quins nivells se situen l'estalvi i la inversió en l'àmbit estatal, podem tenir ja un element de referència, del nivell que aquestes magnituds poden assolir a la Vall del Ges. El pròxim pas, serà veure com es distribueixen entre els tres agents citats anteriorment.

En el quadre 3 trobarem la distribució d'aquestes dues magnituds respecte als tres agents econòmics per al conjunt de l'Estat espanyol i referides a l'any 1995.

Quadre 3. Estalvi i inversió a Espanya el 1995

	FAMÍLIES		EMPRESSES		SECTOR PÚBLIC		TOTAL	
	% Total estalvi	% PIB	% Total estalvi	% PIB	% Total estalvi	% PIB	% Total estalvi	% PIB
ESTALVI	41,17	8,83	69,02	14,81	-10,19	-2,19	100	21,45
INVERSIÓ	21,77	4,67	61,27	13,14	16,96	3,37	100	21,18
Superàvit respecte al PIB		4,16		1,67		-5,56		0,27

Font: ALCAIDE, J. "El ahorro en España y su evolución", a: *Papeles de Economía*, 70/1997. Elaboració pròpia.

Abans d'entrar ja en la doble anàlisi de l'estalvi i la inversió, serà bo fer un breu comentari de les dades que apareixen en aquest quadre, referides a cada un dels tres agents.

Pel que fa a les **famílies**, veiem que estalvien més del que inverteixen, pràcticament podríem dir que inverteixen només la meitat de l'estalvi que generen. En concret generen un superàvit del 4,16 % del PIB. Realitzen aproximadament només una cinquena part de les inversions totals i, per contra, tenen un estalvi proper al 40 % de l'estalvi total.

Les **empreses** són l'agent que més volum d'estalvi i inversió generen dels tres. També estalvien més del que inverteixen tot i que el seu superàvit és bastant més petit que el de les famílies, en concret un 1,67 % del PIB. Les seves quotes tant d'estalvi com d'inversió se situen prop del 60 % del total de cada magnitud. En alguns aspectes, i per tal d'aprofundir més en aquest principal agent econòmic que són les empreses, distingirem entre empreses financeres i empreses no financeres. Pel que fa a les empreses no financeres, també generen superàvit tot i que només a partir de 1993, ja que anteriorment la inversió d'aquestes empreses superava l'estalvi.¹

El **sector públic** es caracteritza per l'estalvi negatiu, és a dir consumeix més del que té. L'endeutament representa prop d'un 10 % de l'estalvi total. Per contra, sí que té una activitat inversora destacable, i això fa que presenti un dèficit del 5,56 % del PIB, que pràcticament elimina els superàvits generats per les famílies i les empreses.

Malgrat que les dades amb què treballem es corresponen a un any concret i per tant poden variar d'un any a l'altre, creiem que el comportament que hem exposat per als diferents agents és perfectament extrapolable a qualsevol any. En tot cas, cal destacar el possible pas de superàvit a dèficit en la relació que mantenen les empreses entre estalvi i inversió; pel que fa a les famílies i el sector públic, és previsible que mantinguin el superàvit i el dèficit actual respectivament, encara que els percentatges puguin variar lleugerament. També pensem que aquesta distribució és en principi extrapolable a la majoria d'àrees i per tant la considerem com a vàlida per a la Vall del Ges.

¹ MAROTO, J. A. "Ahorro empresarial e Inversión", a: *Papeles de Economía*, 70/1997, pàg. 86.

3. ESTALVI

En aquest apartat, intentarem aproximar-nos a l'estalvi de la Vall del Ges; en concret, ho farem a partir de l'anàlisi de l'estalvi que genera cada un dels tres agents estudiats i ens centrarem principalment en les famílies.

Començarem pel **sector públic**. Com ja hem vist, l'estalvi en l'àmbit estatal d'aquest agent és negatiu; en lloc d'estalviar, s'endeuta. Suposem que en l'àmbit de la Vall del Ges passa el mateix, ja que aquest comportament és generalitzable a tot l'Estat espanyol.

En el cas concret de la Vall del Ges, l'estudi d'aquest paràmetre comporta serioses dificultats. Com és ben conegut, el sector públic en aquesta àrea, està format per tres administracions: la central, l'autonòmica i la local, i per tant hauríem de conèixer l'estalvi o en aquest cas l'endeutament que genera cada administració. El problema radica a determinar l'endeutament de l'administració central i autonòmica envers aquesta àrea, ja que les dades disponibles sempre fan referència a l'endeutament d'aquestes administracions en la totalitat del seu àmbit d'actuació. De fet, és pràcticament impossible conèixer l'estalvi o l'endeutament que qualsevol d'aquestes administracions, genera únicament en l'àmbit de la Vall del Ges. No obstant això, sí que podríem conèixer sense dificultat el grau d'estalvi que genera l'administració restant, és a dir la local, en aquest cas formada per els ajuntaments de Torelló, Sant Pere de Torelló i Sant Vicenç de Torelló.

Amb aquesta dada, malgrat que no podríem conèixer l'estalvi del sector públic, ja que ens mancarien les dades de dues de les tres administracions públiques presents a la Vall, sí que podríem, si més no, fer algunes comparacions respecte a altres àrees, en funció del grau d'estalvi o d'endeutament de la seva administració local. Per tant, aquesta seria una primera via d'aproximació, en cas de desitjar un major aprofundiment. En qualsevol cas, pensem que a causa de l'escassa importància que té l'estalvi del sector públic, respecte de l'estalvi total, aquestes comparacions no aportarien dades massa significatives al nostre estudi.

Pel que fa a l'estalvi que generen les **empreses** de la Vall, no hi ha disponible cap mena de dada que ens permeti apuntar quin és el volum d'estalvi generat, ni tant sols aproximar-nos al comportament estalviador d'aquestes.

Una de les qüestions prèvies per a l'anàlisi en aquest cas de l'estalvi i posteriorment de la inversió empresarial és la distinció entre empreses financeres i empreses no financeres, ja que així s'estructuren en la majoria d'estudis sobre el tema.²

Respecte a aquesta distinció entre les empreses de la Vall, cal dir que, si bé dins del seu territori hi ha oficines obertes d'entitats financeres com bancs i caixes, aquestes pertanyen a grans empreses, de les quals cap té la seva seu a la Vall. En aquest punt, podríem encetar una discussió sobre si l'estalvi, la inversió i altres magnituds

² Vegeu per exemple: MAROTO, J. A. "Ahorro empresarial e Inversión", a: *Papeles de Economía*, 70/1997 o bé al mateix registre de la Central de Balances del Banco de España.

empresarials s'han d'atribuir a l'àrea on hi ha situada la seu social de l'empresa o, per contra, s'han d'atribuir a les diferents àrees on realment es generen. En aquest cas, però, podem deixar de banda aquesta discussió ja que si triéssim per la primera opció, com ja hem dit cap d'aquestes entitats financeres té la seva seu social a la Vall i per tant l'estalvi de les empreses financeres de la Vall seria igual a zero. Si en canvi triéssim la segona opció, igual que succeïa amb les administracions públiques, ens resulta impossible de determinar la quota d'estalvi d'aquestes empreses, que es genera a la Vall. Per tant podem concloure que les empreses de la Vall són en la seva totalitat no financeres.

Respecte a l'estalvi de les empreses no financeres en l'àmbit nacional, se situa en un 12,9 %³ del PIB per contra del 14,81 % del total empresarial. O sigui, que les empreses no financeres aporten el 87 % de l'estalvi empresarial total.

Situats en aquest punt, la informació que hem trobat sobre l'estalvi empresarial no ens ha permès fer cap mena d'aproximació al nivell d'estalvi que poden generar les empreses de la Vall. Per tant, creiem que si es desitja aprofundir en l'avaluació i mesura d'aquesta magnitud empresarial, el camí a seguir passa per l'anàlisi dels estats comptables d'una mostra significativa d'empreses de la Vall. Aquesta anàlisi es podria fer mitjançant enquestes i també ens serviria per conèixer la inversió empresarial ja que, com veurem posteriorment, en el seu estudi ens trobarem amb els mateixos problemes. Tanmateix, cal assenyalar que a més de l'enorme esforç que això suposaria, de ben segur que topàriem amb la dificultat afegida que moltes de les empreses no s'avindrien a facilitar aquestes dades, o bé en molts casos les falsejarien, amb la qual cosa la validesa de l'estudi quedaria si més no qüestionada. Per evitar-ho, es podria treballar amb aquelles empreses que tenen obligació de presentar els estats comptables auditats en el registre mercantil, tot i que segurament no n'hi hauria prou per constituir una mostra representativa.

Una de les possibles vies d'aproximació, que seria ser útil en aquest apartat, podria ser l'extrapolació de les dades proporcionades per la Central de Balances del Banco de España (CBBE), on es recullen un conjunt de dades entre les quals l'estalvi i la inversió d'una mostra variable d'empreses, que per a l'any 1995 estava composta per 4.014 empreses de menys de 100 treballadors, 997 empreses d'entre 100 i 500 treballadors i 365 empreses de més de 500 treballadors. De fet, però, més que treballar sobre el conjunt de la mostra, caldria treballar sobre les 4.014 empreses de menys de 100 treballadors, ja que del total d'empreses de la Vall del Ges, només dues superen i per ben poc el límit de 100 de treballadors.⁴

Diem que aquesta podria ser una via, perquè no hem pogut tenir accés a cap de les publicacions d'aquesta Central de Balances, entre altres coses, perquè la majoria de treballs que fa són per encàrrec. En qualsevol cas, l'únic que podríem fer a través de la informació facilitada per la Central de Balances és determinar el comportament de l'estalvi empresarial de la Vall, respecte del conjunt d'Espanya o qualsevol àrea que volguéssim comparar. També seria possible trobar informació útil, sobretot des del punt de vista de la relació que es pot donar entre estalvi i inversió entre un conjunt d'empreses d'una mida similar a les de la Vall del Ges.

³ MAROTO, J. A. "Ahorro empresarial e Inversión", a: *Papeles de Economía*, 70/1997, pàg. 85.

⁴ VIÑAS, J. "Estudi sobre la Indústria i els Serveis", a: *Pla Estratègic de la Vall del Ges*, 1997.

En tot cas, ha de quedar clar que entre les empreses controlades per la Central de Balances no hi figura cap mostra representativa d'empreses de la Vall, i per tant a través d'aquesta via no obtindrem informació real sobre l'estalvi empresarial de la Vall.

No obstant això, aquesta informació de la Central de Balances sí que seria de gran utilitat per establir comparacions, en el cas que disposéssim de dades reals sobre les empreses de la Vall, que com ja hem indicat, l'única forma d'obtenir-les és a través de visites a cada una d'elles o bé al registre.⁵

Independentment dels possibles resultats que ens poguessin proporcionar aquestes dues vies d'aprofundiment plantejades, sí que voldria comentar, a títol personal, que durant l'estudi que vaig realitzar de la indústria a la Vall del Ges, vaig poder observar que gairebé totes les empreses visitades eren poc propenses a l'endeutament; la sensació que vaig percebre va ser que la majoria de les empreses limitaven les seves inversions als recursos autogenerats, és a dir, que l'estalvi que generaven superava en tot moment la inversió. L'opinió subjectiva que tinc és, doncs, que les empreses de la Vall del Ges generen més recursos dels que inverteixen; com es pot observar en el quadre 3, això no és pas exclusiu de la Vall del Ges, sinó que en els últims anys també s'ha produït en el conjunt de l'Estat. Tanmateix, penso que aquest fenomen possiblement deu tenir una major repercussió a Vall del Ges que al conjunt de l'Estat.

Crec que un dels principals factors d'aquest fenomen l'hauríem de buscar en la dimensió de les empreses de la Vall. No només són empreses de menys de 100 treballadors, sinó que la gran majoria són de petitíssima dimensió, en concret el 75,9 %⁶ dels establiments tenen menys de 5 treballadors. Això vol dir que la majoria d'empreses tenen un caràcter familiar i són gestionades més com a economies familiars que no pas com a empreses. No oblidem que la teoria econòmica defensa que les empreses són més propenses a l'endeutament; a més, si analitzem el quadre 3 veurem que la diferència entre l'estalvi i la inversió és força més elevada en les famílies que en les empreses: un 4,16 % del PIB contra un 1,67 %. Pensem que per tal de poder avalar o refutar aquesta teoria seria especialment útil l'anàlisi de la informació proporcionada per la Central de Balances del Banco de España.

Per finalitzar aquest apartat cal fer notar també que els elevats tipus d'interès que hi ha hagut durant els darrers anys en l'economia espanyola han motivat que les empreses defugissin l'endeutament i tendissin cap a l'autofinançament, tal com demostren les taxes d'estalvi net durant els anys 1982-1995, gairebé sempre superiors al 5 % del PIB.⁷

Per últim, pel que fa a l'estalvi de les famílies, igual que ha succeït amb els dos agents anteriors, tampoc disposem de dades a nivell de la Vall del Ges. Per tant, intentarem

⁵ En la Nota d'Economia 57, gener-abril de 1997 editada pel Depart. d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya hi ha un article d'Enric Genescà, en el qual es realitza una anàlisi economicofinancera de l'empresa catalana i es compara amb el conjunt de l'Estat, partint precisament de la informació facilitada per la Central de Balances del Banco de España.

⁶ *Pla Estratègic de Promoció Econòmica de la Vall del Ges*, 1997, editat pels Ajuntaments de la Vall.

⁷ ALCAIDE, J. "El ahorro en España i su evolución", a: *Papeles de Economía*, 70/1997.

aproximar-nos a aquesta magnitud a partir de las *Encuestas de Presupuestos Familiares* (EPF) realitzades per l'Institut Nacional de Estadística (INE).

No cal dir, però, que si volguéssim aprofundir en el comportament que tenen les famílies de la Vall del Ges, respecte a l'estalvi, caldria fer unes enquestes semblants a les de l'INE, però exclusivament a famílies de la Vall del Ges. Amb la informació que obtindríem, podríem comparar el comportament d'aquestes famílies respecte del total de famílies espanyoles i per tant podríem determinar si les famílies de la Vall són més o menys estalviadores que la mitjana espanyola.

Retornant a les enquestes de l'INE, cal tenir en compte que presenten alguns inconvenients; el primer radica en el fet que l'objectiu de les enquestes de pressupostos familiars és analitzar l'estructura de consum de les famílies i no la del estalvi, ni tampoc la de la renda disponible.

El segon inconvenient és l'ocultació o infravaloració de les dades de renda i de consum, per part de les famílies enquestades: les famílies sempre responen que la renda obtinguda i el consum realitzat són inferiors als reals. A més, la infravaloració és sempre superior respecte a la renda que respecte al consum; per tant, si amaguen més renda que no consum, estan amagant una part de l'estalvi. Aquesta dificultat, que es dona en les enquestes de l'INE, hem de suposar que es donaria igualment si féssim unes enquestes exclusives per a les famílies de la Vall.

Tot i aquests inconvenients, a continuació intentarem extrapolar els resultats obtinguts a nivell estatal a les particularitats de la Vall del Ges. Tal com ja hem exposat a la introducció, la validesa d'aquesta extrapolació és més que discutible, però al llarg d'aquest treball, el nostre objectiu és introduir conceptes que ens ajudin a reflexionar sobre la magnitud de l'estalvi i la inversió a la Vall del Ges.

La primera aproximació la farem a partir de l'estalvi brut del sector privat (famílies i empreses), en pessetes per habitant i comparant les dades de Catalunya amb la mitjana de l'Estat.

Quadre 4. Estalvi brut del sector privat, anys 1991,1993 i 1995 en ptes. per habitant

Any		Estalvi familiar	Estalvi empresarial	Total estalvi privat
1991	Catalunya	140.676	242.372	386.930
1991	Mitjana estatal	111.436	198.605	322.588
1993	Catalunya	172.027	259.346	438.089
1993	Mitjana estatal	142.966	193.776	353.383
1995	Catalunya	190.047	345.044	541.377
1995	Mitjana estatal	153.649	254.774	429.396

Font: ALCAIDE, J. "El ahorro en España y su evolución", a: *Papeles de Economía*, 70/1997. Elaboració pròpia.

Podem observar que tant l'estalvi familiar com l'empresarial per habitant a Catalunya, és més gran que la mitjana de l'Estat. En concret, per al 1995, l'estalvi familiar per habitant català és un 23,69 % superior mentre que l'estalvi empresarial per habitant un 35,43 % al de la mitjana estatal. Això fa que l'estalvi privat català superi a la mitjana estatal en un 26,08 %.

Per tant, en la mesura que la Vall pertany a una àrea geogràfica on es dona un estalvi superior a la mitjana, tant empresarial com familiar, podem suposar que l'estalvi de la Vall del Ges és superior a la mitjana estatal.

Abans però d'entrar més detingudament en aquest procés d'aproximació, convé reprendre una reflexió que apuntàvem en la segona consideració de caràcter macroeconòmic. Aquesta reflexió se centra a determinar com s'ha de mesurar l'estalvi. Dit d'una altra manera, es tracta de determinar, si es vol analitzar l'estalvi descompost en els tres agents, que hem indicat anteriorment, o bé per contra es vol analitzar l'estalvi integrant el sector privat amb el sector públic. Tal com ja hem vist, hem escollit la primera opció. De totes maneres, el que pretenem en aquest punt és veure les diferències de plantejament que es donen entre escollir una o altre opció.

La principal diferència es produeix quan analitzem l'estalvi familiar en funció dels grups d'edat. Així, mentre que en la primera opció el grup d'edat format per aquelles famílies majors de 65 anys presenta unes taxes d'estalvi familiar força elevades, en el cas que analitzéssim el mateix grup d'edat, però des de l'òptica de la segona opció, és a dir, tenint en compte l'estalvi des d'una perspectiva global, veuríem que l'estalvi d'aquest grup és negatiu, a causa que la majoria d'aquestes famílies no produeixen renda o bé és molt petita, i en canvi sí que en consumeixen de forma important, via sanitat pública gratuïta i altres despeses públiques.

Hem escollit la primera opció perquè entenem que l'objectiu que es pretén en aquest estudi no és determinar la contribució de la Vall del Ges a l'economia nacional, en termes d'estalvi, sinó obtenir una aproximació a les disponibilitats de recursos que la Vall pot oferir a les seves famílies i empreses, per tal de finançar les inversions desitjades.

Un cop aclarit aquest aspecte, ja podem abordar tota la informació continguda en les enquestes de l'INE, que ens ha de permetre una aproximació objectiva a la determinació de l'estalvi de les famílies de la Vall del Ges. Aquesta aproximació la realitzarem tenint en compte, entre d'altres coses, l'estructura d'edats, els diferents nivells de renda, les diferents propensions a l'estalvi i el nivell de població dels municipis que integren la Vall.

Pel que fa a l'estalvi de les famílies, segons un estudi d'Oliver, Raymond i Pujolar⁸ amb dades de 1990 es troba repartit de la manera següent entre els diferents grups d'edat. Els grups d'edat es componen segons l'edat del cap o principal sustentador de la família.

⁸ OLIVER, RAYMOND i PUJOLAR, "El ahorro de las familias en España: una perspectiva de ciclo vital", a: *Papeles de Economía*, 70/1997.

Quadre 5. Estalvi de les famílies espanyoles segons l'edat del cap de família per al 1990

	% sobre l'estalvi total	% sobre el total de renda	% de famílies
Fins a 34 anys	-5,2	-1,9	17
De 35 a 44 anys	5,9	1,4	19
De 45 a 64 anys	66,5	7,3	38
De 65 anys i més	32,8	10,9	26
TOTAL	100,0		100

Font: OLIVER, RAYMOND i PUJOLAR, "El ahorro de las familias en España: una perspectiva de ciclo vital", a: *Papeles de Economía*, 70/1997.

Pel que fa a l'estructura d'edats dels caps de família, podem veure que l'any 1990 un 17% d'aquests caps de família tenia menys de 34 anys, un 19 %, una edat compresa entre 35 i 44 anys, un 38 %, una edat compresa entre 45 i 64 anys i un 26 % tenia una edat igual o superior als 65 anys.

Aquestes dades, tal com ja hem argumentat, es refereixen exclusivament a l'estalvi familiar, sense integrar amb l'estalvi de l'Estat. El resultat d'aquesta integració ens variaria totalment aquestes xifres, fins al punt que l'estalvi dels menors de 34 anys esdevindria positiu i el de les famílies amb 65 anys o més, esdevindria molt negatiu.

A partir d'aquestes dades, podem iniciar la primera extrapolació, en funció de l'estructura d'edats de la Vall del Ges. El primer que hauríem de fer seria comparar l'estructura d'edats dels caps de família espanyols reflectida en el quadre 5 amb l'estructura dels caps de família de la Vall del Ges.

Com s'observa en el quadre 5, les famílies que generen més estalvi són aquelles el cap de família de les quals té una edat compresa entre 45 i 64 anys, mentre que les que menys estalvi generen són aquelles el cap de les quals no supera els 34 anys. Per tant, si a la Vall existissin més o menys famílies d'un o altre grup d'edat respecte de la mitjana estatal, podríem pensar que l'estalvi que es generaria a la Vall seria més gran o més petit que la mitjana estatal.

De fet però, com que no podem disposar de l'estructura d'edats dels caps de família de la Vall del Ges, ens veiem obligats a fer aquesta aproximació amb l'estructura d'edats de la població total, en lloc de fer-ho amb l'estructura d'edats dels caps de família, ja que aquesta sí que està disponible en l'àmbit de la Vall. Evidentment l'elaboració d'una estadística de l'estructura d'edats dels caps de família a la Vall constituiria també una nova via d'aproximació a l'estalvi familiar.

D'aquesta manera, per comparar l'estructura de població de la Vall amb la del conjunt de l'Estat haurem de recórrer a les dades de 1991, ja que són les últimes disponibles d'ambdues àrees i per tant les més recents a efectes de comparació. En el quadre 6, on apareixen aquestes dades, s'ha de notar que el segment d'edat comprès entre 15 i 44 anys es descompon en 3 trams en l'àmbit estatal, mentre que només ho fa en dos en l'àmbit de la Vall del Ges; no obstant això, pensem que les dades disponibles ens permeten perfectament assolir el nostre objectiu.

Quadre 6. Estructura de la població: Espanya i Vall del Ges, any 1991

Edat	PERCENTATGE SOBRE TOTAL POBLACIÓ		Edat
	Espanya	Vall del Ges	
0-14	19,38	18,36	0-14
15-24	16,92	22,81	15-29
25-34	15,35		
35-44	12,64	22,39	30-44
45-64	21,90	21,53	45-64
+65	13,81	14,91	+65
TOTAL	100,00	100,00	TOTAL

Font: *Pla Estratègic de Promoció Econòmica de la Vall del Ges, 1997* i *Anuario Estadístico INE 1995*.

Com podem observar, l'estructura d'edats de la Vall del Ges no presenta diferències significatives amb les de la resta de l'Estat, tant sols podem destacar diferències d'un punt en alguns trams. Per tant, podem concloure que el nivell d'estalvi de la Vall del Ges no presenta cap desviació respecte de la mitjana estatal pel que fa a l'edat de la població.

Quant al comportament de l'estalvi familiar, respecte al nivell de renda, l'anàlisi de les enquestes realitzades per l'INE indica clarament que la propensió mitjana a l'estalvi, augmenta amb el nivell de renda. La propensió a l'estalvi passa d'un -0,23 (menys 23 %) per a aquelles famílies amb una renda inferior al milió de pessetes anuals, a un 0,45 (45 %) per a aquelles famílies amb una renda superior als 10 milions de pessetes. El valor mitjà de la propensió a l'estalvi a Espanya se situa entorn del 0,1 (10 %).⁹ Per tant, per determinar l'estalvi d'una determinada àrea geogràfica serà indispensable conèixer el nivell de renda de la seva població.

Una vegada més, tampoc disposem de les dades necessàries per poder conèixer els nivells de renda de la Vall del Ges, però en tot cas sí que podem destacar alguns aspectes, com són un menor nivell d'atur que a la resta de Catalunya (gairebé 2 punts el 1996)¹⁰ i d'Espanya, la qual cosa comporta, sens dubte, un major nivell de renda per al total de la població, ja que la proporció de població que genera renda és més elevada que la mitjana de l'estat.

Caldria determinar la renda mitjana de la població activa per poder tenir un bon indicador de l'estalvi que es genera a la Vall; de fet, però, l'únic que podem fer és analitzar com es distribueix la població activa entre els diferents sectors productius de la Vall. Així, veiem que un 56,7 % de la població es dedica a la indústria i energia, un 32,4%, als serveis, un 7,4, a la construcció i un 3,3 %, a l'agricultura.¹¹

⁹ OLIVER, RAYMOND i PUJOLAR, "El comportamiento del ahorro familiar a partir de la encuesta de presupuestos familiares 1990-1991", a: *Revista del Instituto de Estudios Económicos*, 4, 1996.

¹⁰ *Pla Estratègic de Promoció Econòmica de la Vall del Ges, 1997*, editat pels ajuntaments de la Vall.

¹¹ *Pla Estratègic de Promoció Econòmica de la Vall del Ges, 1997*, editat pels ajuntaments de la Vall.

També ens pot ser útil treballar amb les dades de la situació professional de la població ocupada de la Vall del Ges. En el quadre 7 apareixen aquestes dades comparades amb les del conjunt de l'Estat, les de Catalunya i també les de la comarca d'Osona, totes referides a l'any 1991.

Quadre 7. Població ocupada segons situació professional a la Vall del Ges el 1991

SITUACIÓ PROFESSIONAL	% SOBRE EL TOTAL			
	Espanya	Catalunya	Osona	Vall del Ges
Empresari amb treballadors	4,04	18,40	21,46	8,10
Empresari sense treballadors	15,50			10,10
Membre d'una cooperativa	0,81	0,89	0,82	0,64
Ajuda familiar	5,03	1,10	1,68	0,85
Assalariat amb contracte fix	50,29	56,87	56,60	57,40
Assalariat eventual	24,03	21,61	18,13	20,20
Altres	0,30	1,13	1,31	1,70
TOTAL	100,00	100,00	100,00	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del *Pla Estratègic de Promoció Econòmica de la Vall del Ges*, 1997, de l' *Anuari Estadístic de Catalunya*, IEC, 1995, del *Boletín Estadístico del Banco de España de Julio 1997* i de *Fomento del Trabajo Julio-Septiembre 1997*.

Podem observar que el percentatge d'empresaris de la Vall del Ges és el més petit, encara que amb molt poca diferència, de totes les àrees comparades. Tanmateix, també podem observar que el percentatge d'empresaris amb treballadors de la Vall és el doble gran que el de la mitjana de l'Estat. Per tant, podríem dir que malgrat que a la Vall hi hagi menys empresaris que al conjunt de l'Estat, gairebé la meitat d'aquests empresaris, més del doble que al conjunt de l'Estat, dirigeixen empreses amb treballadors, o sigui empreses de major dimensió i que per tant possiblement generin més volum de renda que a la mitjana estatal.

També cal notar que el percentatge de treballadors eventuais de la Vall és el més petit de totes les àrees comparades i a la vegada, el percentatge de treballadors amb contracte fix és el més gran de tots, amb més de 7 punts de diferència sobre la mitjana estatal.

Per tant, i malgrat que no puguem conèixer el nivell de renda de la població de la Vall, pensem que de les dades anteriors sí que s'en pot despendre que el nivell de renda de la Vall és superior al de la mitjana de l'Estat.

Un factor que també pot contribuir a un major estalvi entre la població i que pensem que cal destacar radica en el fet que el 85 % de la població treballa a la mateixa Vall¹² i per tant obté un important estalvi en despeses de transport i en temps, en relació amb altres àrees.

¹² *Pla Estratègic de Promoció Econòmica de la Vall del Ges*, 1997, editat pels ajuntaments de la Vall.

Quant a la propensió a l'estalvi, cal destacar també que, si bé hem estimat que la propensió mitjana se situava en 0,1, també cal tenir en compte que aquesta propensió varia en funció d'uns quants aspectes. Entre els més significatius destaquem:

1. Hàbitat rural

En les enquestes de l'INE s'observa que la propensió a l'estalvi es redueix a mesura que passem de ciutats petites (inferiors a 10.000 habitants) a ciutats intermèdies (entre 10.000 i 100.000 habitants), en què la propensió pot passar de 0,1 a 0,07; i en el cas que passem a ciutats grans (de més de 100.000 habitants), la propensió pot reduir-se a un 0,04.

No hi ha dubte que la Vall del Ges ha de ser considerada com a zona rural, no només per la situació geogràfica sinó també per la dimensió dels municipis, ja que dos d'ells no superen els 2.500 habitants i la seva capital tot just supera els 10.000.

En funció d'aquestes dades, hem de considerar doncs, que la propensió a l'estalvi dels habitants de la Vall, és més gran que la dels habitants de les grans ciutats i per tant podem afirmar que hauria de ser superior a la mitjana catalana.

Aquesta major propensió a l'estalvi en les zones rurals és deguda a diversos factors: *els elements culturals*, que determinen diferents pautes de consum i d'estalvi, i també *l'efecte renda*, derivat del fet que els preus i costos en l'hàbitat rural (pobles i ciutats petites) són inferiors als de les grans ciutats i per tant una mateixa renda monetària significa una major renda real.

2. Propietat de l'habitatge

Segons les enquestes de pressupostos familiars, un propietari d'habitatge estalvia gairebé 0,06 punts menys que un no propietari. És a dir, que un propietari d'habitatge tindria una propensió a l'estalvi de 0,04. Aquest aspecte possiblement penalitzaria l'estalvi de la Vall perquè, malgrat que no disposem de dades, pensem que el percentatge de famílies amb habitatge propi és elevat. De fet però, alguns autors atribueixen aquest fet, a la pujada dels preus de l'habitatge que es van donar entre 1985 i 1990 i que van poder suposar un augment de la percepció de riquesa dels propietaris i per tant un descens de l'estalvi familiar. Avala aquesta teoria, el fet que s'hagin obtingut resultats similars, en països amb elevacions intenses en el preu dels actius immobiliaris. L'estudi del nombre de famílies que disposen d'habitatge propi podria ser també una nova via d'aprofundiment de l'estalvi familiar.

De l'estudi realitzat de tots aquests indicadors, finalment podem concloure que en la nostra opinió, la taxa d'estalvi familiar de la Vall del Ges, és força superior a la de la resta de Catalunya i encara més a la de la resta d'Espanya. Els principals motius que sustenten aquestes conclusions són bàsicament:

- El baix nivell d'atur.
- La situació professional de la població activa lleugerament més procliva a l'estalvi, a causa bàsicament d'un percentatge d'empresaris amb treballadors i d'assalariats amb contracte fix força superior a la mitjana catalana i especialment espanyola.

– El caràcter rural de la Vall del Ges, amb uns costos molt inferiors que els de les àrees urbanes, en especial pel que fa a l'habitatge i el transport (aquest encara més reduït, ja que el 85 % de la població activa treballa a la mateixa Vall).

Pel que fa a l'estalvi públic i empresarial, no en podem dir res, en tot cas fer recordatori d'una qüestió que pot tenir interès i és l'elevat nombre de petites empreses que hi ha a la Vall i que poden possibilitar un major estalvi empresarial, ja que generalment són gestionades com a economies familiars, més que com a empreses.

De fet, però, i malgrat tots aquests indicadors, no estem en condicions de poder afirmar que les nostres conclusions siguin certes, caldria contrastar-les amb les entitats financeres de la Vall (tot i que és força difícil la seva col·laboració a oferir informació) i en especial amb tots aquells indicadors econòmics de la Vall, com recaptació d'impostos, estadístiques de construcció d'habitatges, de propietaris d'habitatges, etc.

4. INVERSIÓ

Igual que hem fet amb l'estalvi, l'estudi sobre la inversió també girarà entorn als tres agents anteriors; famílies, empreses i sector públic.

Pel que fa a la inversió del **sector públic** a la Vall del Ges, malgrat que no disposem de dades, en aquest cas, a diferència de quan hem analitzat l'estalvi, sí que podríem aproximar-nos força a aquesta magnitud. La tasca evidentment no és gens lleugera, ja que hauríem de recollir i addicionar totes les inversions realitzades per les tres administracions a la Vall; en aquest cas, pensem que sí és possible fer-ho i per tant aquesta seria una nova via d'aprofundiment en la inversió de la Vall del Ges. També cal notar que, si bé la importància del sector públic quant a estalvi és petita, hem de destacar que el pes del sector públic, respecte a l'activitat inversora, ja mereix una major atenció i per tant cal considerar la via d'aprofundiment proposada.

Quant a l'estudi de la **inversió empresarial**, ens tornem a trobar amb els mateixos problemes que ja hem exposat en l'apartat anterior sobre l'estalvi. L'estudi objectiu de la inversió, l'estalvi o de qualsevol altra magnitud empresarial, en l'àmbit de la Vall del Ges, exigeix disposar dels estats comptables dels últims anys, d'una mostra representativa d'empreses. Sense aquesta informació, només podem plantejar algunes aproximacions, que en la majoria de casos són les mateixes que ja hem exposat en l'estudi de l'estalvi empresarial i que per tant no creiem oportú repetir.

Tot i això, sí que voldria indicar que en la *Revista d'Indústria* que publica trimestralment el Departament d'Indústria i Energia de La Generalitat de Catalunya, en concret en el seu número 8, al qual vaig tenir accés, es realitza un estudi de la inversió industrial registrada a Catalunya, a partir de les inscripcions en el Registre Industrial i que corresponen a empreses que desenvolupen una activitat compresa entre les agrupacions 10 i 41 de la Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques. (CCAÉ 93).

A més d'indicar les xifres globals catalanes, es diferencia la inversió entre els nous establiments industrials i les ampliacions d'instal·lacions preexistents. També es classifica la inversió en sectors i finalment per comarques, destacant la inversió registrada per habitant de cada comarca.

Per tant, en la mesura que les empreses de la Vall són empreses no financeres, tal com hem vist en l'apartat sobre l'estalvi empresarial, i sobretot pel fet que les empreses industrials són dominants a la Vall,¹³ creiem que seria enormement útil buscar en aquest Registre Industrial quines han estat les inversions que s'han produït a la Vall del Ges. De ben segur que no hi apareixeran totes, però com a mínim tindrem una mostra força representativa de la inversió empresarial de la Vall i a més, podrem fer tota mena de comparacions amb la resta de comarques catalanes. Per tant penso que la recerca en el Registre Industrial és una de les millors vies d'aprofundiment per a l'estudi de la inversió a la Vall del Ges.

¹³ VIÑAS, J. "Estudi sobre la indústria i els serveis", a: *Pla Estratègic de la Vall del Ges*, 1997.

Pel que fa a la **inversió familiar**, hem de destacar que el principal component d'aquesta inversió és la compra d'habitatges. Per tant, per poder determinar la importància d'aquesta magnitud hauríem de disposar d'estadístiques sobre la construcció, compra i rehabilitació d'habitatges a la Vall del Ges. A través d'aquestes dades, podríem establir comparacions entre l'activitat inversora de les famílies de la Vall i les del conjunt de l'Estat i determinar en quin nivell es troba la inversió familiar de la Vall, pas previ per conèixer el nivell d'inversió total. La realització i recopilació d'aquestes estadístiques és doncs la via d'aprofundiment que proposem per a l'estudi de la inversió familiar.

No voldria finalitzar sense recordar una vegada més, que la utilitat d'aquest informe prové bàsicament de la reflexió que hem fet sobre alguns dels aspectes relacionats amb la inversió i l'estalvi de la Vall del Ges. L'aprofundiment sobre aquestes magnituds requereix múltiples vies d'investigació, moltes de les quals ja hem exposat. Per tant, en funció dels objectius desitjats, el lector ja pot decidir sobre la conveniència a no d'explotar aquestes vies.

BIBLIOGRAFIA:

- *Pla Estratègic de Promoció Econòmica de la Vall del Ges*, 1997, editat pels ajuntaments de la Vall.
- OLIVER, RAYMOND i PUJOLAR, "El comportamiento del ahorro familiar a partir de la encuesta de presupuestos familiares 1990-1991", a: *Revista del Instituto de Estudios Económicos*, 4, 1996.
- OLIVER, RAYMOND i PUJOLAR, "El ahorro de las familias en España: una perspectiva de ciclo vital", a: *Papeles de Economía*, 70/1997
- ALCAIDE, Julio "El ahorro en España i su evolución", a: *Papeles de Economía*, 70/1997.
- MAROTO, Juan Antonio, "Ahorro empresarial e inversión", a: *Papeles de Economía*, 70/1997.
- *Anuari Estadístic de Catalunya 1996*, Institut d'Estadística de Catalunya.
- *Anuario Estadístico de España 1995*, Instituto Nacional de Estadística.
- BANCO DE ESPAÑA, *Boletín Estadístico Julio 1997*.
- GENESCA, Enric. "Anàlisi economicofinancera de l'empresa catalana. Exercici del 1995 i avanç del 1996", a: *Nota d'Economia*, 57, gener-abril de 1997, Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya.
- *Revista d'Indústria*, 8, 4t trimestre de 1995.
- *Fomento del Trabajo Julio - Septiembre 1997*.